

Stichting LKP
Koepelorganisatie voor de christelijke LHBT-beweging

Postbus 3836, 1001 AP Amsterdam
www.lkp-web.nl

Toolkit 'Homoseksualiteit en christelijk geloof'

Hieronder treft u een overzicht van uiteenlopende mogelijkheden voor de organisatie of vormgeving van een bijeenkomst over geloof en homoseksualiteit. De meeste mogelijkheden zijn beproefd. Mocht u nog vragen hebben, neemt u dan gerust contact op met de secretaris van het LKP, e-mail: secretaris@lkp-web.nl.

Deel I Instructies

Een dialoogbijeenkomst organiseren

Bij het organiseren van een bijeenkomst over geloof en homoseksualiteit komt van alles kijken. Om u daarbij te helpen, zetten we hieronder de belangrijkste zaken op een rij. Daarnaast kunt u ook gebruik maken van het methodiekboekje van De Dialoog, dat u hier [kunt](#) downloaden.

Doelgroep

Allereerst is het belangrijk dat u voor uzelf helder heeft hoe uw doelgroep eruit ziet. Daarbij gaat om drie zaken. In de eerste plaats is het belangrijk om te weten of die doelgroep gevormd wordt uit een bestaande groep (zoals een kerkelijke gemeenschap, een studentenvereniging of een organisatie) of dat die meer 'ideeël' is (zoals christenen in een bepaalde woonplaats of christelijke managers in Nederland). Datgene wat die mensen bindt moet vervolgens een plaats krijgen op de bijeenkomst, zodat zij zich met elkaar verbonden voelen. In de tweede plaats is het van belang om een beeld te krijgen van de ervaringen, visies en praktijken binnen die doelgroep ten aanzien van homoseksualiteit. Daarbij is het van belang te zien of er verschillen zijn binnen de doelgroep, hoe er met die verschillen wordt omgegaan en wat daar (volgens henzelf of volgens u) aan verbeterd kan worden. Een derde vraag betreft de omvang: hoeveel mensen wilt u voor de bijeenkomst uitnodigen? Daarbij is het belangrijk te beseffen dat de dynamiek op de bijeenkomst sterk afhankelijk is van de omvang van de groep deelnemers. Bij grotere groepen is het belangrijk om een deel van de bijeenkomst in kleinere groepen uiteen te gaan.

Doelstelling

De volgende vraag is wat u wilt bereiken met de bijeenkomst. Dat hangt af van wat er speelt in de beoogde doelgroep en van wat zij zelf en/of u als ideaal beschouwen/beschouwt. Daarbij is het goed om onderscheid te maken tussen kennis/inzicht, gevoelens/ervaringen, attitudes en handelingen/praktijken: wilt u dat de aanwezigen meer kennis van en inzicht in de levens van (gelovige) homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders opdoen? Vindt u het belangrijk dat de aanwezigen zich beter kunnen inleven in de situatie van (gelovige) homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders? Wilt u dat de houding van de aanwezigen ten aanzien van homoseksualiteit en/of homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders verandert? Of wilt u een gedragsverandering teweeg brengen?

Bij dit alles is het belangrijk om een realistische doelstelling te formuleren. Het kan goed zijn om de bijeenkomst te beschouwen als een (eerste) stap in een langer traject.

Organisatie

Een derde vraag is wie de bijeenkomst organiseert. Voor het slagen van de bijeenkomst is het van belang dat de doelgroep in haar veelzijdigheid betrokken is bij de organisatie van de bijeenkomst. Door hen mede-eigenaar te maken van de bijeenkomst zijn zij meer betrokken bij de thematiek en zullen zij eerder geneigd zijn eraan deel te nemen. Die veelzijdigheid betekent bijvoorbeeld dat u zowel hetero's als homo's, lesbiennes, biseksuelen en/of transgenders bij de organisatie betreft, maar zo mogelijk ook mensen met verschillende visies en ervaringen.

Via het LKP of via organisaties als CHJC, Contrario, Netwerk Mirre of Holyfemales.nl zou u in contact kunnen komen met christelijke LHBT's die misschien mee zouden willen helpen bij de organisatie of invulling van (onderdelen van) de beoogde bijeenkomst.

Actie

Als u helder heeft wie uw doelgroep is, wat u wilt bereiken en wie de bijeenkomst gaan organiseren, kunt u concreet aan de slag. In hoofdlijnen zijn er dan vier zaken die de aandacht verdienen.

In de eerste plaats natuurlijk het programma: wat moet er op de bijeenkomst plaatsvinden om het beoogde doel te bereiken? U kunt gebruik maken van diverse werkvormen (naar een lezing luisteren, een debat voeren, gesprekken in kleinere groepen voeren, spelvormen, etc.).

Vervolgens dient u de vraag te beantwoorden welke kosten eraan verbonden zijn en hoe die kosten gedekt kunnen worden. Als u niet over voldoende financiële middelen beschikt, kunt u wellicht een beroep doen op subsidie van koplopergemeenten. Dit zijn burgerlijke gemeenten die van het ministerie van OCW subsidie ontvangen voor homo-emancipatiebeleid. Als u wilt weten of uw gemeente een koplopergemeente is, bezoek dan de [website van MOVISIE](#).

Ook is het belangrijk om aandacht te besteden aan publiciteit. Dat geldt niet alleen voor een grote bijeenkomst of voor een bijeenkomst voor een meer 'ideële' doelgroep: ook voor een bijeenkomst binnen bijvoorbeeld de eigen kerkelijke gemeenschap ter plaatse is het belangrijk om na te denken over de vraag hoe u die mensen bereikt.

Ten slotte moet u een realistische planning maken: wat moet er geregeld worden? Wie is daarvoor verantwoordelijk? Wanneer moeten welke zaken geregeld zijn?

Een dialoogbijeenkomst leiden

Vorbereiding

Als u door iemand wordt gevraagd een bijeenkomst te leiden over christelijk geloof en homoseksualiteit, zorg dan dat u eerst helderheid krijgt over de volgende zaken:

- Waar en wanneer vindt de bijeenkomst het plaats?
- Wat is de aanleiding voor de bijeenkomst? Wat wil men met de bijeenkomst bereiken? (Dit zijn cruciale vragen, die we bespreken bij 'Een dialoogbijeenkomst organiseren' onder het kopje 'Doelstelling'.)
- Wie zijn er op de bijeenkomst aanwezig? U kunt hier bijvoorbeeld vragen naar de leeftijd, de kerkelijke/godsdienstige achtergrond of het opleidingsniveau van de beoogde aanwezigen. Maar vooral ook is het van belang te weten hoe het onderwerp homoseksualiteit leeft/speelt binnen de doelgroep. (Ook dit punt is aan de orde bij 'Een dialoogbijeenkomst organiseren' onder het kopje 'Doelgroep'.)
- Wat verwacht men precies van u? Moet u de hele bijeenkomst leiden of alleen een deel ervan? Neem de onderdelen van de bijeenkomst door en zorg dat u helder heeft wat er van u wordt verwacht.
- Krijgt u een vergoeding en/of een reiskostenvergoeding? Zorg ook dat u voor uzelf helder heeft wat uw voorwaarden zijn.

Uitvoering

Wanneer u een dialoogbijeenkomst leidt, let dan op de volgende zaken:

- Zorg voor een veilige sfeer. Als u denkt dat dit voor (een deel van) de aanwezigen een spannend moment is, benoem dat dan (in algemene bewoordingen).
- Stel de juiste vragen: stel open vragen ('Waar denkt u aan als...') en vraag door ('Wat bedoelt u daarmee?').
- Begeleid het gesprek tussen de deelnemers. Dit is het belangrijkste: u bent slechts de gespreksleider, het gaat om de mensen zelf. Houd uw eigen opvattingen en ideeën zoveel mogelijk voor u. Laat mensen op elkaar reageren en help hen naar elkaar te luisteren en elkaar te begrijpen.
- Zorg dat iedereen aan het woord komt. Iedere groep kent haar eigen dynamiek. Sommige mensen voeren veel het woord, anderen luisteren vooral. Belangrijk is dat iedereen die iets *wil* zeggen ook de vrijheid voelt om dat te doen.
- Let op de lichaamstaal van de aanwezigen.
- Houd de tijd in de gaten.
- Vat ieder onderdeel kort samen en vraag of mensen zich daarin herkennen.

Een persoonlijk verhaal vertellen

Als u door iemand wordt gevraagd om als christelijke homo, lesbienne, biseksueel of transgender een persoonlijk verhaal te vertellen op een bijeenkomst over christelijk geloof en homoseksualiteit, zorg dan dat u eerst helderheid krijgt over de volgende zaken:

- Waar en wanneer vindt de bijeenkomst het plaats?
- Wat is de aanleiding voor de bijeenkomst? Wat wil men met de bijeenkomst bereiken? (Dit zijn cruciale vragen, die we bespreken bij 'Een dialoogbijeenkomst organiseren' onder het kopje 'Doelstelling'.)
- Wie zijn er op de bijeenkomst aanwezig? U kunt hier bijvoorbeeld vragen naar de leeftijd, de kerkelijke/godsdienstige achtergrond of het opleidingsniveau van de beoogde aanwezigen. Maar vooral ook is het van belang te weten hoe het onderwerp homoseksualiteit leeft/speelt binnen de doelgroep. (Ook dit punt is aan de orde bij 'Een dialoogbijeenkomst organiseren' onder het kopje 'Doelgroep'.)
- Wat verwacht men precies van u? Moet u een verhaal houden of wordt u geïnterviewd? Is een interactieve vorm mogelijk/wenselijk? Is er een aparte gespreksleider (en is die kundig)?
- Krijgt u een vergoeding en/of een reiskostenvergoeding? Zorg ook dat u voor uzelf helder heeft wat uw voorwaarden zijn.

Let vervolgens bij het voorbereiden van uw verhaal op de volgende zaken:

- Stem de inhoud, de lengte en de vorm van uw verhaal af op de wensen van de organisatie en de doelgroep.
- Zorg dat u voor uzelf helder heeft wat u wel of niet kwijt wilt over uw persoonlijke leven.

Deel II Videomateriaal

Korte filmpjes

Voorlichtersfilmpjes 'Homo in de klas'

Het LKP, CHJC en ContrariO hebben in 2009 de lesbrieff *Homo in de klas* gepubliceerd. Deze wordt gebruikt op christelijke scholen voor voortgezet onderwijs om homoseksualiteit bespreekbaar te maken. Onderdeel van de lessen is een gastles door een van de voorlichters uit het team van *Homo in de klas*. Zij vertellen hun persoonlijke verhaal aan de leerlingen. Een korte versie van hun verhaal kunt u bekijken en beluisteren op de [website](#) of via het [Youtube-kanaal](#) van *Homo in de klas*.

Geloof in liefde

Deze DVD met korte filmpjes over geloof en homoseksualiteit is gemaakt vanuit het project De Dialoog. De DVD bevat vijf interviews van ongeveer vijf minuten met mensen met verschillende religieuze en etnische achtergronden. Voor een christelijke doelgroep is met name het interview met Janka van Dijke-Oldenziel interessant. Zij is een christelijke vrouw met een homoseksuele broer. Zij meent dat wie leeft naar de Bijbel, homoseksualiteit niet kan goedkeuren, maar dat het niet aan mensen is om homo's te veroordelen. Daarnaast zitten er negen korte filmpjes van ongeveer anderhalve minuut over diverse thema's bij. Daarvan zijn met name de filmpjes 'Christen en homo' (1:50), 'God heeft homoseksualiteit verboden' (1:12), 'Problemen in een christelijke gemeenschap' (1:09) en 'God en seksualiteit' (1:19) geschikt voor gebruik voor een christelijke doelgroep. Deze DVD is te [bestellen](#).

Documentaires

Ik ben christen en homo (EO JONG)

"Ik ben christen en homo", een aflevering van het EO-programma JONG, uitgezonden op zondag 6 juni 2010. Presentatie: Manuel Venderbos. Lengte: 30:37. De aflevering is [hier](#) terug te kijken.

Sjoerd (28) probeert door het leven te gaan als hetero, na een intensieve periode van tien jaar in de gay-scene. Een jaar geleden gooide Sjoerd het roer radicaal om, naar eigen zeggen omdat hij er achter kwam dat God voor hem de toekomst ziet met een vrouw.

Laurens (25) heeft geen enkele moeite met zijn geaardheid. Volgens hem vindt God het prima wanneer twee mannen een relatie met elkaar hebben. Zijn gelovige broers accepteren Laurens' keuze, maar vinden het op sommige punten lastig.

Theologiestudent Wouter (21) kiest er voor om celibatair te leven. De Bijbel staat volgens hem afwijzend tegenover homorelaties, en daarom wil hij altijd vrijgezel blijven. Dat die keuze niet altijd een gemakkelijke is, blijkt als hij geconfronteerd wordt met vele gelukkige stelletjes in het park.

Uit de schaduw: drie homo's over hun worsteling met geloof en kerk

De EO-documentaire *Uit de Schaduw* van Olaf Koelewijn en Mirjam van der Vegt is in 2004 op DVD verschenen. Lengte: 50 minuten. De documentaire is [hier](#) terug te kijken.

In de EO-documentaire 'Uit de schaduw' volgen Mirjam van der Vegt en Olaf Koelewijn drie christelijke homo's in hun worsteling met geloof en kerk. Alle drie geloven ze in God en zijn ze meelevend lid van een kerk. Toch maken ze in hun leven heel verschillende keuzes.

De documentaire is niet bedoeld om een discussie te stimuleren over wat wel en niet mag in christelijk Nederland. Het verhaal spreekt zich ook niet uit over de verschillende manieren waarop homo's omgaan met hun geaardheid. Het is bedoeld om te luisteren naar de mensen om wie het gaat in dergelijke discussies. Voor hen is het vaak moeilijk te ontdekken welke weg God met hen gaat. Wie dat herkent, zal in spreken en denken fijngevoelig zijn.

Klaas Hoorn komt er al jong achter dat hij homoseksuele gevoelens heeft. Hij besluit die gevoelens weg te stoppen, want zo iets kan gewoon niet in het zwaar christelijke Urk waar hij op dat moment woont. Hij trouwt met een vrouw zonder haar iets te vertellen van zijn homoseksuele geaardheid. Maar na de geboorte van hun eerste kind kan hij het niet meer voor zich houden. Een turbulente periode breekt aan.

Herman van Wijngaarden ontdekt rond zijn puberteit zijn homoseksuele gevoelens. Vijftien jaar spreekt hij er met niemand over. Herman gelooft dat God niet wil dat hij een relatie aangaat en komt daar uiteindelijk ook mee naar buiten. Maar dat wil niet zeggen dat hij helemaal geen last meer heeft van zijn gevoelens...

Dirk-Jan gaat na een paar moeizame jaren van eenzaamheid in therapie om zijn homoseksuele gevoelens een plaats te geven. Als hij tijdens een evangelisatieproject het Duitse meisje Dani ontmoet, groeien er heel langzaam gevoelens waarvan hij nooit had gedacht dat die er bij hem bestonden.

KRO's Uit de kast

TV-programma van de KRO. Presentatie: Arie Boomsma. Lengte afleveringen: ca. 25 minuten. De afleveringen zijn [hier](#) terug te zien.

In 2010 is Arie Boomsma bij de KRO begonnen met het programma *Uit de kast*. Daarin volgt en begeleidt hij iedere aflevering een jonge homo of lesbienne in zijn/haar proces van coming out. Zo is te zien hoe deze jongeren in twee werelden leven, opgesloten zitten in de kast en niet open durven te zijn naar hun familie of vrienden over hun gevoelens voor mensen van hetzelfde geslacht. In de reeks van 2011 is een jongen te zien uit een Oud-Gereformeerde Gemeente (zie <http://uitdekast.kro.nl/seizoenen/2/afleveringen/24-01-2012/default.aspx>).

Speelfilms

Er zijn talloze speelfilms waarin homoseksualiteit aan de orde is. Hieronder bespreken we een kleine selectie, met name met het oog op gebruik om homoseksualiteit in christelijke kringen bespreekbaar te maken.

Brokeback Mountain

Regisseur: Ang Lee | Hoofdrollen: Heath Ledger, Jake Gyllenhaal | Jaar: 2006 | Lengte: 134 minuten

Twee cowboys in de Amerikaanse staat Wyoming worden in de jaren '60 verliefd op elkaar. Gedwongen door de druk van de omgeving trouwen beiden met een vrouw. Ze verliezen elkaar uit het oog en leiden een 'normaal' maar ongelukkig leven als echtgenoten en vaders. Na verloop van tijd komen ze weer in contact en ontvluchten zij van tijd tot tijd hun gezin om elkaar weer te zien.

Deze film zou kunnen worden gebruikt om een beeld te geven/krijgen van het taboe op homoseksualiteit in een plattelandscontext en van de spanningen die zich voordoen binnen een huwelijk/gezin wanneer een van beide partners homoseksueel is. Godsdienst speelt geen expliciete rol in deze film.

Priest

Regisseur: Antonia Bird | Hoofdrollen: Linus Roache, Tom Wilkinson, Robert Carlyle | Jaar: 1994 | Lengte: 105 minuten

Een onderhoudende film over een jonge, conservatieve priester, Greg Pilkington, die onder begeleiding van een oudere en meer liberale priester, Father Matthew, aan het werk gaat in een Ierse parochie. Ze denken verschillend over allerlei aspecten van de leer van de Kerk, waaronder het priestercelibaat. Greg raakt in een crisis wanneer zijn biechtgeheim hem belet om iets te doen aan het misbruik van een meisje uit de parochie door haar vader. Wanneer hijzelf toegeeft aan zijn homoseksuele gevoelens, wordt hij ontdekt en te schande gezet in de pers. Een van de weinigen die hem steunen is Father Matthew.

De film geeft de innerlijke strijd van de jonge priester goed weer en stelt cruciale vragen aan de orde voor christelijke gemeenschappen.

Milk

Regisseur: Gus Van Sant | Hoofdrol: Sean Penn | Jaar: 2008 | Lengte: 128 minuten

Harvey Milk was de eerste openlijk homoseksuele verkozen politicus in de VS. Hij vocht in de jaren '70 voor gelijke rechten en mogelijkheden voor homo's. In 1977 werd hij benoemd tot de directie van toezichthouders in San Francisco. Zijn rol is cruciaal geweest voor de verdere ontwikkeling van de homobeweging.

Deze film laat vooral zien welke politieke belangen een rol speelden voor zowel de homobeweging als politici in de Verenigde Staten. Het christelijk geloof speelt een rol in de overtuigingen van diverse politieke tegenstanders van Milk.

When Night Is Falling

**Regisseur: Patricia Rozema | Hoofdrollen: Pascale Bussières, Rachael Crawford, Henry Czerny
| Jaar: 1995 | Lengte: 94 minuten**

Een vrouw uit protestants-christelijke kring, getrouwd met een man, wordt verliefd op een kleurrijke circusartieste.

Loving Anabelle

**Regisseur: Katherine Brooks | Hoofdrollen: Erin Kelly, Diane Gaidry en Laura Breckenridge
Jaar: 2006 | Lengte: 76 minuten**

Annabelle is de vroegwijze nieuwkomer op een rooms-katholieke meisjesschool. Onrust lijkt in het vooruitzicht, omdat zij al twee keer van een eerdere school is weggestuurd. Tussen Annabelle en en haar docente Simone Bradley slaat een vonk over. Annabelle laat niet af, totdat Simone een keus maakt tussen het volgen van haar hart en doen wat juist is.

Het verhaal van deze film is niet per se uit de christelijke traditie af te leiden, maar de setting is wel geprofileerd christelijk.

Deel III Werkvormen

Homo & God (theater)

Homo's en lesbiennes ervaren nogal eens spanningen in contact met andere christenen. Hoewel de openheid over homoseksualiteit onder orthodoxe christenen groeit, is het nog te vaak een gesprek over standpunten in plaats van een gesprek met de mensen om wie het gaat. De voorstelling 'Homo & God' van Het Lage Licht wil juist het gesprek op gang brengen.

Liesbeth is juffrouw op een christelijke basisschool. Sinds kort heeft ze een vriendin. Ze vertelt het aan haar teamleider, maar die is hier niet over te spreken.

Tom heeft al ruim een jaar geleden ontdekt dat hij op jongens valt. Maar hij durft het zijn moeder niet te vertellen, omdat het haar zoveel verdriet zal doen. Zijn zus weet het al lang en vindt dat hij nu maar eens uit de kast moet komen.

In 'Homo & God' worden dergelijke situaties gespeeld, maar het publiek is niet alleen toeschouwer. Een spelleider nodigt de aanwezigen uit om te reageren: Wat zou jij doen in zo'n situatie? Hoe zou het verhaal verder kunnen gaan? Mensen uit het publiek mogen vervolgens het toneel op om het zelf uit te proberen. Zo kunnen ze verschillende mogelijkheden uitproberen of ervaren hoe het is om in de schoenen van de ander te staan.

'Homo & God' is geschikt voor christelijke jongeren, voorgangers, jongerenwerkers en docenten, of voor leden van een kerk of een christelijke organisatie. De forumtheatervoorstelling duurt ongeveer twee uur en is vooral geschikt voor kleinere groepen (max. 30 personen). Wilt u de theatergroep uitnodigen of heeft u andere vragen? Zie: <http://www.lkp-web.nl/index.php/theater-homo-en-god>.

In de periode 2010-2011 is 'Homo & God' ontwikkeld door theatergroep Het Lage Licht op verzoek van het Landelijk KoördinatiePunt groepen kerk en homoseksualiteit (LKP) binnen het project [De Dialoog](#). Ook [CHJC](#) (vereniging van christelijke homo's, lesbiennes en biseksuelen) en [ContrariO](#) (gereformeerde vereniging voor homo's en lesbiennes) bevelen 'Homo & God' van harte aan. Kijk ook op [de website van Stichting Het Lage Licht](#).

Deel IV Informatie

Bij het organiseren van een bijeenkomst of het voorbereiden van een verhaal over geloof en homoseksualiteit kun je gebruik maken van allerlei literatuur. Hieronder bieden we een overzicht van relevante publicaties en beschrijven we wat de waarde ervan is.

De aard, de daad en het woord

David Bos, *De aard, de daad en het woord: een halve eeuw opinie- en besluitvorming over homoseksualiteit in protestants Nederland, 1959-2009*. Den Haag: SCP, 2010, ISBN 9789037705065.

Een halve eeuw geleden werd homoseksualiteit nog door vrijwel alle Nederlanders verafschuwd. Vandaag de dag is acceptatie de norm – maar sommige bevolkingsgroepen houden vast aan morele of culturele bezwaren. Is de homo-emancipatie aan hen voorbijgegaan?

Deze publicatie geeft een overzicht van veranderingen in de manier van omgaan met homoseksualiteit onder (behoudende) protestanten van diverse pluimage. De auteur (theoloog en historisch socioloog) beschrijft hoe protestantse opinieliders vanaf 1959 belangrijke bijdragen leverden aan de inburgering van 'de homofiele medemens'. Maar ook laat hij zien hoe het aanvaarden of juist afwijzen van homoseksualiteit is geworden tot een religieuze *identity marker* tussen én binnen geloofsgemeenschappen. Over weinig andere onderwerpen botsen protestanten zo vaak – en zo hard.

Deze publicatie is een wetenschappelijke. Het is daarom niet aan te raden deze rechtstreeks te gebruiken in dialoogbijeenkomsten. Bent u als voorbereider van een bijeenkomst echter een enigszins geofende lezer, dan is de tekst zonder meer toegankelijk.

Adam en Evert

Ruard Ganzevoort, Erik Olsman en Mark van der Laan, *Adam en Evert: de spanning tussen kerk en homoseksualiteit*. Zoetermeer: Ten Have, 2010, ISBN 9025960407. Zie ook www.adamenevert.nl

'Ik ga niet meer naar de kerk, want God wil mij toch niet,' zegt een jongeman na de ontdekking van zijn homoseksualiteit. 'Voor mij is God alleen maar dichterbij gekomen,' zegt een ander. Homoseksualiteit is in veel kerken een heet hangijzer, maar daarbij vergeten we vaak dat het over concrete mensen gaat die met hun geloof en hun seksualiteit moeten leven.

Vaak vinden zijzelf, hun familie, vrienden of predikanten homoseksueel gedrag in strijd met de Bijbel. In *Adam en Evert* staan de verhalen van christelijke jongeren en hun omgeving centraal. Hoe proberen jonge mensen hun geloof en homoseksualiteit met elkaar te verenigen? Sommigen slagen erin beide met elkaar te verzoenen, anderen leiden een dubbelleven, weer anderen kiezen voor een celibitair leven of verlaten juist de kerk.

Adam en Evert geeft niet alleen inzicht in hun verhalen, maar laat ook zien op welke manieren men in de kerk over homoseksualiteit spreekt: gebrokenheid, zonde, strijd, ziekte, vreemdelingschap, of jezelf zijn. Bij elk van deze beelden van homoseksualiteit zijn ook kritische vragen te stellen. Maar belangrijker is dat de auteurs bij elk beeld de pastorale mogelijkheden en grenzen onderzoeken.

In een apart hoofdstuk bespreekt *Adam en Evert* de bijbelse gegevens. Anders dan in veel boeken vindt men hier niet één eenzijdige uitleg, maar komen bij elke tekst verschillende visies naar voren. Bovendien gaat het niet alleen om de klassieke 'homoteksten', maar komen ook andere teksten ter sprake die licht kunnen werpen op het gesprek. Het laatste hoofdstuk gaat in op de seksuele ethiek, de dialoog en geestelijk leiderschap.

Door het hele boek heen worden vanzelfsprekende ideeën ter discussie gesteld. Daarmee bieden ze openingen voor een nieuwe visie op homoseksualiteit en op gemeente-zijn. Te vaak loopt dat gesprek vast omdat ieder zich verschanst in de loopgraven van het eigen gelijk. *Adam en Evert* nodigt uit tot een werkelijk gesprek.

Hoor onze stem!

Randi O. Solberg (red.), *Hoor onze stem! Christelijke lesbische vrouwen uit Europa vertellen hun verhaal*. Esuberanza, 2010, ISBN 978-90-8883-007-5. Zie ook www.hooronzestem.nl

De stem van christelijke lesbische vrouwen wordt weinig gehoord. In Nederland lees je nog wel eens iets in de krant, maar daarbuiten? Het wordt stiller en stiller als je verder naar het zuiden of het oosten gaat. Dit boek brengt daarin verandering! Hierin zijn verhalen verzameld van vrouwen uit 26 Europese landen uit verschillende christelijke stromingen: rooms-katholiek en protestant, luthers en calvinistisch, orthodox en evangelisch. Maar ook een ex-Jehova's getuige en een ex-Mormoonse doen hun verhaal, en vrouwen die vanuit een christelijke achtergrond zijn geland in de islam en in het boeddhisme. Het

zijn vrouwen die midden in het leven staan. Vrouwen die in de kerk werken of iets heel anders doen. Vrouwen die alleen zijn of een relatie hebben en soms ook kinderen. Vrouwen van allerlei leeftijden, van 20 tot 65 jaar.

Links:

www.homoindekerk.nl

www.homoindeklas.nl

www.adamenevert.nl